

ЗДРАВЕТО НА БЕЗСМЪРТНИТЕ

ЛЕОНАРДО — дианозтиран и разшифрован

Атанас ЦОНКОВ

Името, живото, творчеството на Леонардо да Винчи са обгърнати, проникнати от тайнственост, от мистерии, от загадки каквито не се срещат при нито една от

великите личности през цялата човешка история. Впрочем това ми се струва по-скоро логично, отколкото странно и учудващо, като имаме предвид средата и епохата, в които е живял, сферите, в които е творил и най-вече факта, че той си остава най-универсалната от всички гениални личности, вероятно за всички времена.

Е, аз не съм се заел да разгадавам целия Леонардо да Винчи, нито смятам, подобно на сърчния занаятчия Дан Браун („Шифърът на Леонардо“), да извлека професионални дивиденди от името, тайните и драмите на този флорентинец, с когото не може да се сравнява даже Микеланджело.

Аз съм се заловил да осветля, ако и доколкото мога, неговите здравни проблеми и да извлека евентуални ползи за здравето на човека от 2019 г. и следващите години.

Мисля, че няма да обременя излишно читателя, ако тук вмъкна и малко информация от моята авторова кухня. През последните двадесетина години проучвах здравето на Бетовен, Гоя, Ленин, Хокинг, Пенчо Славейков, Нютон, Шекспир, Джейн Остин, Гогол, Шуберт, Шуман, Ван Гог, Свети Франциск Асизски, Ницше,

Фройд, Яворов, Александър Велики... Есетата ми за първите петима са приключени и скоро ще излязат в том I от поредицата „ЗДРАВЕТО НА БЕЗСМЪРТНИТЕ“.

Защо с Леонардо се залових толкова късно? Отдавна бях събрал близо две дузини книги за тази сензационна личност, но още в началото, след като прочетох две-три от тях, се отказах или поточно поотложих флорентинеца за благоприятни времена. Боях се, че няма да ми стигне една година само в четене на литературата за него, но от прочетеното се налагаше и впечатлението, че вероятно ще е невъзможно той да бъде дианозтиран поради почти пълна липса на данни за здравето му.

Автопортрет на Леонардо да Винчи

Обаче - след като понатрупах безценен опит в ретродиагностиката на великани от миналото, особено след като успях, според мен, да се справя дори с такива костеливи орехи като Пенчо Славейков и Франциск Асизски, и след като се видя, че приближава май 2019 г., когато се навършват 500 години от смъртта на Да Винчи, нямаше как да отлагам повече...

Най-голямата диагностична загадка ме чакаше изнервящо и повелително: Кога, ако не сега? Кой, ако не аз?!...

Даже Медицинският университет в Мериленд (САЩ), който се опита да дианозтира двадесетина велики исторически личности, на тазгодишната си научна конференция (3 май 2019 г.) се занимава с енигматичния Франциск Асизски, вместо с Леонардо, от чиято кончина се навършват точно през този месец пет века.

Защо дори за монаха Франциск, живял два века преди Леонардо, се намират някакви медицински свидетелства, а за последния няма и един ред?!

При това историците приемат, че той е оставил около 20 000 страници - нещо като работни дневници, бележници, басни, гатанки, афоризми и пр., от които са оцелели...към 7000!?

Още в началото посочих - велик потайник и шифровчик, мистериозен пациент!

Защо?

Почти всички хора си имат някакви тайни, които не искат да бъдат разгласявани - било от страх, било от срам.

Леонардо е имал какво да скрива и защо да го крие - повече от всеки свой съвременник: научни открития, художнически секрети, медицински обстоятелства...

Всъщност липсата в архива на Леонардо на почти каквито и да е данни за личното здраве на този гений може да се дължи на една от следните две хипотези (а защо не и на двете, взаимно допълващи се?): или той старателно е избягвал да описва своите здравни проблеми, каквито не е могло да няма, или някой е прочистил

скрупулозно и успешно архива му от такива свидетелства.

От една страна, Леонардо наблюдава, описва, анализира почти всичко, което се мерне пред зоркия му поглед или споходи будния му ум (от полета на птиците и извивките на реката, до извивките на женското тяло и мидените черупки във високите Алпи, до езика на кълвача

и долната челюст на крокодила, от синевата на небето, до „камъните“ (плаките) на склерозиралите старчески артерии и пр., и пр.), а от друга страна, не вписва в многобройните си бележници нито ред, нито дума за своите младежки болести, нито за парализата, която го сполетява през последните му две-три години...

Тази странна липса може да се дължи на старателната му грижа да прикрие, да прикрива някои здравни обстоятелства - като неговата

хомосексуална ориентация, за която има съмнения още през тийнейджърските му години, както и за хетеросексуалните му преживелици, за които ще стане дума по-нататък...

Той е не само противоречива личност като характер и поведение, той вероятно е органически пример и за противоречивата природа на биологичния вид homo sapiens: той е не само бисексуален, но и двурък - в смисъл на леворък (левичар) и деснорък (десничар).

Даже за да прикрие, замаскира, зашифрова своите научни открития, понякога той ги описва смесено (ту с лявата, ту с дясната ръка), към това добавя и още едно препятствие - написаното може да се разчете само с помощта на огледало.

Този гений измисля едва ли не своя свръхтрудоёмка и оригинална писменост - само и само да скрие своите открития, без дори да намеква колко време и колко труд му е коствало това „скрито-покрито“ битие!

Леонардо започва да води своите оригинални и странни дневници, около 30-годишен, и може да се предполага, че в тях липсва информация

за личния му здравен статус, защото на 19-20-годишна възраст бил заподозрян с още трима младежи, че имал хомосексуални връзки със Салтарели (описан в доноса като „мъжка проститутка“), но разследващите не могли да съберат доказателства по обвинението и тримата

Статуята "Давид" на Верокио и нейна скица

заподозрени в педерастлък били освободени. Говори се, че заподозрените отървали тежката присъда, благодарение на късмета, че един от тях бил роднина на всесилните Медичи, управляващи Флоренция по онова време.

В един от бележниците си Леонардо дава цяла програма за здравословен начин на живот.

Този текст напомня известния **Салернски здравен кодекс**, създаден в един от първите медицински университети (гр. Салерно).

Текстът на Леонардо е формулиран в неговия обичаен стил - като съвети към самия себе си или към въображаемия читател. Убеден съм, че Леонардо, който

си поставил за цел да проследи, изследва и опише всестранно пътя на човека (от зачеването до смъртта му), не е отминал равнодушно човешките болести, не може да не се е докоснал до тях, което следва от присъщата му безгранична любознателност. Убеден съм, че той е задълбал в тази материя и заради собствените си здравни болести... И ако в неговия богат архив няма и ред с такова съдържание, това според мен е **косвено**

доказателство, че неговите ръкописи са прочистени от опитна любяща ръка.

Това най-вероятно е ръката на неговия най-близък (близък във всички въз-

(Продължава на стр. 9)

Франческо Мелци, предполагаем автопортрет

(Продължение от стр. 8)

можни смисли на това понятие!) човек **Франческо Мелци**.

В завещанието си Леонардо дарява на Мелци всичките си налични ръкописи, рисунки, творби... Мелци обработва дълги години този невероятен богат личен архив и както пишат още първите биографи на гения, около 10-15 000 страници се изгубват, изчезват, пропадат, най-вероятно завинаги... Това не е нито световен, нито исторически прецедент.

Известната британска романистка **Джейн Остин** оставила около 3000 писма в архива си, обаче нейната грижовна и любяща сестра **Касандра** се постарала над 2800 от тях да отидат в камината. Може би дървата за огрев не са достигнали тогава... И така огънят поглъща тайната, която се съдържа в случайно оцелялата фраза на Джейн „моята сериозна болест“...! Оцеляват едва 160 от писмата и те са строго редактирани, цензурирани, прекроени от работливата Касандра.

Стоотици писма на **Бетовен** също отиват в огъня, защото след ранната му и мистериозна смърт, негов предан приятел не искал поколенията да знаят, че този музикален гений е страдал и починал от „срамната“ диагноза си-фи-лис.

За сифилиса на **Владимир Илич Ленин** се водят люти спорове между най-известните сифилитолози, от една страна, а от друга страна са съветските власти в лицето на Сталин, здравният министър Семашко и лекари-маши, които фалшифицират истината (има запазени документи!), за да не опетнят със сифилис „светлия образ“ на вожд сифилитик...

Леонардо сам се погрижил да запази в тайна не само научните и артистичните си открития и находки, но и своите здравни проблеми... Като имаме предвид, че след 30-годишна възраст той описва в тетрадки, бележници и номерирани листове почти всичко, до което се докосне тяло и духом, а в повечето случаи бележките му са придружени и от убедителни рисунки: части от анатомията на човека, коня, кучето и т.н., треви, билки, цветя, мостове, кули, машини, уреди, апарати; питаме се - защо не намираме нищо за личното му здраве?

В архива му има безброй списъци и рецепти (за тях отделно!), но няма нито един списък на лекарства или билки, нито списък на медицински рецепти. Все едно, че този човек и близките му са изковани от извънземен материал и не знаят какво е това болест, страдание, лечение.

Тази липса на каквато и да е информация за някакви диагнози и терапии според мен не само буди съмнения, въпроси, подозрения, а може да се каже, че тя доказва, прикрива някакви неудобни, срамни, нелицеприятни истини.

Вече споменах, че Леонардо е завещал на Франческо Мелци цялото си духовно богатство: ръкописите, бележниците, картините... Ако само за миг допуснем, както правят и някои от биографите на Леонардо, че Мелци е бил последният му сексуален партньор, че той е „ре-

дактирал“ и съкратил архива на Леонардо, тази хипотеза придобива и тежестта на доказателство.

Това, че Леонардо да Винчи е оригинален, уникален, универсален и гениален

Дамата с хермелина

лен е очевидно и за слепия.

Това, че той е изключително странна, непредсказуема и противоречива личност е забелязано от всичките му биографи.

Това, че е изпреварил времето си, че е човек от бъдещето, че е прозрял някои природни принципи и/или е разработил някои фантастични технически проекти, продължава да учудва и смайва всеки, който се докосне до неговите бележници, рисунки, архиви, идеи.

Това, че е успял да прозре **общата природа на науката и изкуството** и да ги свърже практически в своите недовършени и недоразгадани живописни шедеври е повод за възторзи, анализи, нови научни изследвания... Това е връх, който не е достигнат от никого – нито преди, нито след него! И вероятно ще си остане такъв...

Това че е бил „луд“, е казвано от много негови съвременници. Неговата личност и неговото дело са отлична изходна, опорна точка за доказване и онагледяване на дълбоката връзка между науката и изкуството, между логиката и образността, между рацията и артистичността, между „лудостта“ и гениалността...

Може да се каже, че Ван Гог, Айнщайн и Тесла са били съвременници – един

гениален художник, един гениален учен, един гениален изобретател.

Но Леонардо е съвместявал, съчетавал, притежавал и трите тези гениалности – той е универсален гений! Гений на гениете! Геният на човечеството! Геният на биологичния

вид homo sapiens!

А е владел и пеенето, и свиренето, и хореографията... Без да е достигнал в музикалната сфера върховете, на които са били Бах, Моцарт, Бетовен. Но никой от тези трима гениални музиканти не е създал нов музикален инструмент, а Ле-

онардо е сътворил нова лютня (лира), комай с две допълнителни струни и причудлив корпус, наподобяващ конска глава.

Нещо повече – когато напуска за първи път Флоренция, той е поканен и постъпва в двора на миланския княз Сфорца не като художник или като инженер, а като музикант.

Тайните на Леонардо да Винчи са безчислени, някои са осъдени да останат вечни. **Катинар без ключ** би могъл да послужи като хералдически знак на този гений, ако той притежаваше хералдическата суетност на аристократите. Той обаче е извън, над и във всичко. Извън дребнавостите на многолюдието, на битовизма, на невежеството. Неговата неизтощима любознателност се стреми да проникне във всичко, да си обясни непонятното, да „опитоми“ неизвестното, да овладее, както казва Айнщайн „скритите цели на Бог“, тоест законите на Природата, на красотата, на вечност-

Флоренция, Италия

та. Загадките на Леонардо са твърде разнородни. Едни от тях се отнасят до живописата, защото се бои да не бъде изплагиатстван от други художници. Неговите научни дирения в областта на анатомията, оптиката, хидравликата, оръжейното дело и пр. го правят щастлив просто докато узнава принципите на природата, без да публикува своите открития, изпреварили цивилизацията със сто, двеста или петстотин години.

Има обаче две сфери, които Леонардо е заключил с девет ключа. Едната е неговият личен, сексуален живот, другата се отнася до неговото здравно състояние. Връзката между тях е още по-специална, деликатна, капризна материя. Тя е неговата Светая Светих.

В големите музеи, архиви, библиотеки и други културни институти на Италия, Испания, Великобритания, Франция, САЩ, Унгария, Австрия... се съхраняват оцелелите над 7000 ръкописни листа на Леонардо. Биографите му предполагат, че изчезналите, унищожените или необявените негови ръкописи са 2 или 3 пъти повече.

Подкрепям напълно тази хипотеза, като знам, че Леонардо е бил неизтощим летописец, хроникьор, репортер на своето време и най-вече на своето лично битие – професионално, творческо, социално, духовно... Още в този момент мога да посоча някои отличителни черти на неговия характер, които са несъмнени симптоми и на неговото болестно състояние: педантизъм, перфекционизъм, работохолизъм, хиперболизъм (мой термин – склонност да си поставя гигантски цели, да чертае свръхмасщабни задачи, да се залавя с непосилни проекти, да разтяга своята давидска прашка срещу великана Голиат...).

Липсата на документални данни по двете твърде лични теми (сексуалните практики и преживените болести) може да се дължи на различни причини.

В духа на неговата епоха и сексуалността, и болестността, които независи-

мо, че са спожодали по някакъв начин всеки зрял човешки индивид, са оставали предимно лична тайна, табу за публиката.

Да не забравяме, че според достигналите до нас сведения, слухове, документи великият живописец е бил и активен хомосексуален тип. А в република Флоренция за този „грех“ са били предвидени строги наказания, включително и изгаряне на клада... Болестите в повечето случаи, както и днес – XXI век – са били нелечими, а най-често са били свързани, както и днес със сексуални практики, били те одобрени от църквата и закона, или били те дамгосани като доказателство за безнравственост.

Неведнъж в своите дневници се докосва до темата медицина, болести, лекари, но НИКОГА не обелва и дума за своето здраве, за своите диагнози и терапии...

Въпреки тази **потайност**, тази лична медицинска засекретеност, той все ня-

къде нещо е пропуснал и допуснал до своите бележници-дневници и ръкописи. Допускам, че или тези предполагаеми от мен редове са изчистени от „добронамерени“ историци, архивари, биографи, приятели или тук-там все още се пази **някоя рецепта, включваща живачни соли или арсен, или отровни билки**, което да ни насочи към неговите фатални (според мен!) страдания: сифилис и/или други венерически диагнози-присъди.

В крайна сметка, след като разполагаме с поне 7 факта, симптома, свидетелства за неговия предполагаем **сифилис**, може да се каже, че липсата на каквито и да е данни в архивите му за това заболяване или за подобно лечение, е почти сигурно доказателство с обратен знак, че той крие от чужди очи, от властите, от историята тази **смъртоносна болест, която го отнася в небитието на 67 години**.

Оскъдните и доста несигурни данни за наличието на симптоми като смущения в **паметта**, явна **зиморничавост**, проблеми с **нервите**, **зрителни нарушения**, непреодолимо **безсъние**, и други подобни свидетелства може би и за **хронична лаймска инфекция**, която протича **паралелно** със **сифилиса**...

Някои по-импулсивни и по-неинформирани читатели могат тутакси да възразят, че сифилитиците не живеят толкова дълго...

Първо. Както съм посочил и в „Светецът: стигматик и/или сифилитик?“ (в. „Лечител“ бр. 16/2019 г. или на сайта www.lechitel.bg/page.php?id=11), смъртността след 60-годишна възраст е обусловена при около 20% от сифилитиците (Шопенхауер - 72 г., Гоя – 82 г., Толстой – 82 г.).

Второ. Леонардо е преминал обичайната смъртоносна линия на 60-те години благодарение на сравнително разумния, здравословния начин на живот, предимно вегетариански хранителен

(Продължава на стр. 10)

(Продължение от стр. 9)

режим и пр.

Трето. Бих посочил още един необичаен, но безспорен фактор, който е удължил дните на този свръхработохолик – той е движен в действията си винаги от позитивни, креативни нагласи.

Докато за Леонардо научните проекти и занимания са били само една част, макар и може би най-съществената, от неговите дела, а към нея следва да прибавим и необхватните инженерни проекти, изобретения, практически съоръжения, без да броим оръжейните разработки, включително и праобразеца на оръдие-картечница...

Без да броим живописните му шедеври...

Четвърто. Ще ми се да спомена и някои здравеотворни навици, които без съмнение са туширали деструктивното въздействие на сифилиса и евентуалните други венерически фактори: Леонардо е бил майстор-хореограф на забавни спектакли и често е плашел и размивал свои приятели със страшни, дори зловещи изкуствени лъвове, кутии с „дракони“ и пр. А освен това бил отличен ездач, вероятно и плувец, макар че за последното предположение не срещнах писмена следа, но той е обожавал водата и цял живот я рисувал, изследвал, проектирал канали, шлюзове, бентове...

Пето. Някои може да нарече абсурд следващия фактор, допринесъл за относителното многолетие на флорентинския сифилитик.

Имам предвид, че той не се отказал до края на дните си от сексуалните благини, които по принцип са разрушавали и съкращавали живота му.

Може да се каже, че почти всички велики умове – поети, художници, музиканти, учени, пълководци, държавници, философи – са били пристрастени към някакъв или някакви стимуланти: наркотици, начело с най-разпространените – тютюна, алкохола, абсента, кафето, хазарта, секса и пр.

Бях тръгнал да посоча Леонардо като едно удивително изключение, когато осъзнах, че той също потвърждава това неписано правило. Все пак той е едно своеобразно изключение, въпреки наличието при него на един-два елемента от класическите стимулатори на ума, въображението, таланта.

Имам предвид секса и виното. Обаче няма данни Леонардо да е прекалявал с нито едно от двете. А може би го е правил (особено с първото), но по-дискретно от всички други потребители на удоволствията.

Тук няма да коментирам предполагаемата креативна връзка между хомосексуалността и творческите постижения, а за ролята на виното ще оставя да говорят класиците.

Бих искал да акцентирам обаче на някои други фактори, които доказано въздействат благотворно на мисълта и творческите дарби.

Имам предвид **физическата активност** (Леонардо е обичал да ходи пеш, както и да язди любимите си коне), **професионалните дебати, общуването с природата** (водата, птиците, растения-

Джокондата

та), **музиката** (той е бил добър певец, свирел великолепно на лира), активните контакти с произведения на **изящните изкуства** (живопис, скулптура, бижута и пр.)...

Леонардо е изучавал и геометрия, математика, анатомия, латински...

Вероятно няма друг случай в историята на цивилизацията, когато научните интереси и изследвания да са въздействали толкова активно и плодотворно върху представител на изобразителните изкуства, както при Леонардо. Плод на това въздействие до голяма степен са шедеврите като „Мона Лиза“, „Дамата с хермелина“, „Света Ана с Дева Мария и малкия Исус“, „Тайната вечеря“ и пр. И всеки един от тях е достатъчен, за да остане името му трайно в историята на изкуството.

След като прелистих най-внимателно над дузина книги за Леонардо (и само една от него – „Трактат за живописата“) разбрах, че опасенията ми не са били напразни – не попаднах на никаква информация за здравето на флорентинския супергений. Оставаша ми само 3-4 заглавия и се захех с едно от тях „**Леонардо да Винчи**“ (2017 г.) от **Уолтър Айзъксън**, вероятно най-новото изследване за гения. Като имах предвид, че Айзъксън е написал най-добрите биографии на Бенджамин Франклин, Алберт Айнщайн, Стив Джобс, очаквах, че то може би ще поднесе поне няколко страници по „моята“ здравна тема. Уви! Както в миналото, така и днес, както повечето от обикновените граждани, така и почти всички биографи, подценяват, заобикалят, игнорират здравния фактор в живота на човека. В краен случай го оставят в края на списъка... Още едно „Уви!“ Айзъксън е пропуснал да го вмъкне дори в края на леонардовия списък.

Нямах кой знае какъв избор – трябваше да дияр необходимата ми информация или между редовете или между думите.

Знам, че когато не може да се постави ясна и категорична диагноза на един пациент, трябва да се подозира или сифилис, или лаймска борелиоза, тоест една от двете най-чести спирохетозии. Тези велики имитатори на десетки други заболявания... Да, ама не! Не намирах нито един от най-характерните симптоми на тези многолики диагнози: кожни и/или ставни проявления, зрителни и/или стомашно-чревни признаци, сърдечно-съдови и/или неврологични, психични и прочие проблеми, трескавост, главоболие, говорни или слухови смущения...

Главоболната работа по диагностицирането на Пенчо Славейков, Ленин, Бетовен, Гоя, Франциск Асизски ми открехнаха някои двери към решаването на

тази задача.

Като че ли по интуиция бях оставил за финал (последни надежди!) три книги, а след тях, кой знае защо, може би и защото е най-обемиста (733 страници, издание 2004 г.) и книгата на **Чарлс Никъл – „Леонардо да Винчи, полетите на мисълта“**.

Не бях изпадал досега в такава ситуация, не бях се изправял пред такова диагностично предизвикателство. Реших все пак да формулирам някаква хипотетична ретродиагностика, преди да съм се заровил и в последния информационен източник.

Изписах – предполагаемата диагноза: **си-фи-лис**.

Опорните точки, които ми позволиха да екстраполирам това заключение:

1. **Грандомания.** Вече имах изобилни наблюдения, че този симптом, макар да не е патогномоничен (присъщ единствено на дадена болест), е твърде информативен, показателен, характерен при повечето сифилитици. Изследваната личност обикновено крои планове за глобални промени и постижения, а понякога и успява да ги осъществи (Бетовен, Франциск, Ленин, Балзак, Гоя, Александър Велики, Толстой, Достоевски, Рембранд...).

Леонардо чертае проекти за ново течение на реки, за пресушаване на огромни блата, за нови крепости и нови военни оръжия, разработва нови принципи и технологии в изобразителните изкуства, проучва, описва и илюстрира за първи път човешката анатомия...

2. **Работохолизъм.** Негови съвременници свидетелстват, че той работел толкова увлечено и всеотдайно (все

Камбана, управлявана с клавиши, рисунка на Леонардо

едно дали рисувал „Тайната вечеря“ или дисекирал поредния човешки труп), че забравял да се нахрани... Този пионер в човешката анатомия сам казва, че един мускул трябва да се изследва всестранно – да се огледа, опише, изрисува от четири различни страни, а костите трябва да се разрязват и проучват и отвътре... Той не се уморявал да го прави, а това вече се родее с перфекционизъм.

На друго място Леонардо сам свидетелства за казаното по-горе:

„Аз не знам що е умора“. Според една забележителна българска поговорка „Луд умора няма“, но за лудостта – после.

Леонардо е известен и с това, че често не довършва своите картини, проекти, изследвания, начинания. Една от причините за това е стремежът му да **изпила нещата**.

3. **Перфекционизъм. Недовърше-**

ностите на Леонардо са частен случай на неговия безспорен, очевиден гений...

4. **Противоречивост.** Биографи, психолози, педагози и други автори обикновено разглеждат противоречивостта, мегаломанията, перфекционизма, работохолизма и други сродни проявления като белези на характера или на темперамента. Този мисловен модел ни е завещан от древните мъдреци, когато човек е бил възприеман като една цялост, без възникналите по-късно аспекти, ракурси, специалности: психика (душа), логика, характер, темперамент, духовност, анатомия, физиология, здраве, болест и пр. Въпреки невероятния напредък на науката и на медицината, и днес малцина учени провиждат някаква връзка между характера и здравето, между темперамента и здравето, между перфекционизма и здравето, между вътрешната противоречивост и здравето на човека.

Мога да кажа само, че колкото по-богат душевен свят има човек, колкото повече духовни интереси притежава, колкото повече установени и недиагностицирани заболявания го тормозят, толкова по-противоречив е неговият ум, неговите нагласи, неговите изяви. Древните китайци са обобщили това явление с двете съставки на човешката природа: ин и ян. Леонардо е милосърден и състрадателен – изкупува птичките от пазара, за да ги пусне на свобода, но изобретява първата „картечница“, първия „танк“ и други оръжия; не понася вонята на тогавашните нужници, но с часове търпи миризмата на човешки и животински трупове (Италия е гореща страна, а тогава хладилниците не са съществували даже като проект!), за да ги изучава; проповядва свободата и достойнството на човешката личност, но обслужва и рисува тираните на своята епоха; цени човешката изисканост и нравственост, но десетилетия наред запазва до себе си (фактически, а вероятно и физически!) Салай – млад и красив, лъжец; макар да е най-ярката индивидуалност, може би на всички времена, той се сработва отлично със своя

учител в изкуството Верокио и неговите ученици, а по-късно търси и работи съвместно с известни архитекти, худож-

ници, математици, медици...;

Може би от всички парадоксалности у Леонардо най-странната противоречивост се наблюдава в неговия начин на общуване. Той е свръхзатворен, загадъчен, интровертен тип, до маниакалност, а същевременно е образец дипломат, диалогист при водене на преговори, неизчерпаем фантазьор при забавления, празненства, спектакли...
Даже широко скро-

ените и парадоксални герои от драмите на Шекспир бледнеят пред образа на този гениален, универсален, реален представител на биологичния вид homo sapiens!... „Образ невъзможен“, казано по друг повод от Иван Вазов.

Големите личности имат и големи про-

(Продължава на стр. 11)

Леонардо и Салай

(Продължение от стр. 10)

блеми, включително със себе си.

• В архива на Леонардо е запазен и странен списък (хладен, сух, бакалски), в който се изброяват разходите за погребението на Катерина. Изследователите приемат единодушно, че това е майка му.

Геният е допуснал до сърцето си своя прагматичен баща, но е таял чувство на упрек към майка си, която... му е дала живот. Която го е носила близо година в утробата си и повече от година на ръцете си.

Явно универсалният гений е имал сериозни проблеми със себе си.

• Нали той разработва протокол на днешния танк и днешните автоматични оръжия и настоятелно твърди, че те ще заставят хората да живеят в мир.

Тази наглед логична хрумка завладя и умовете на водещите политици през XX век, които разчитаха, че атомното оръжие ще възпира военолубците от Третата световна война.

Световният процес и „прогрес“ е очевиден – човечеството никога през своята история не е било толкова близко до риска да се самоунищожи, даже да унищожи цялата планета и да внесе опасен хаос в Космоса.

Противоречивостта на гениите е най-опасната човешка играчка, позната досега.

• Пестеливият и пресметлив Леонардо понякога се охарчва щедро за скъпоценни камъни и други луксозни дрънкулки, предназначени за галеника Салай...

По-нататък ще се опитам да посоча мястото и ролята на здравните фактори в това „природно чудо“, както Леонардо е назоваван многократно.

5. Страдал от „нерви“

6. Зиморничав

7. Трудно тръгвал на път

8. По хамлетовски колеблив, **нерешителен**, аналитичен...

9. Нарцисизъм

Посочените в предните точки елементи от здравния статус или особености на характера ще намерят своето обяснение в цялостната диагностика, която ще предложа.

Някои изследователи са склонни да обосновават хомосексуалната ориентация на Леонардо с обстоятелството, че на младини той бил впечатляващо красив, строен, миловиден, атлетичен. За първите две черти може да добием известна представа от скулптурата „Давид“ (на стр. 8), за която Верокио използвал като модел своя 14-годишен ученик Леонардо. Съвременниците твърдят, че Леонардо можел да спре и обуздае галопиращ кон, както и да огъне конска подкова – само с голи ръце! Дори подобно на Нарцис от древногръцката митология бил самовлюбен. Носел модната къса розова туника за разлика от множеството, което предпочитало традиционната дълга горна дреха. По тази съмнителна логика обаче може лесно да изкараме, че от нарцисизъм е страдал и Чехов, който пише, че у човека всичко трябва да бъде прекрасно.

У Леонардо наистина почти всичко било прекрасно: и дрехите, и идеите, и характера, и картините...

Стоп! По-бдителните (или мнителните?) биографи наблягат на факта, че Леонардо понякога е рисувал себе си, не само в известните неповторими авто-

портрети, но и в други творби.

„Върхът на сладoleда“, както се изразяват днес, е идеята на д-р Лилиан Шварц – зад загадъчната усмивка на „Мона Лиза“ той съзира физическите черти на самия Леонардо. Защо не? На флорентинския гений му прилягат и най-невероятните, най-невъзможните, най-чудотворните, най-абсурдните хрумвания...

Нарцисизмът впрочем като че ли има допирни точки и с мегаломаниите, и с перфекционизма, и с неврологично-психологичните

разстройства, причинявани най-често от инфекциозни фактори.

10. **Хомосексуалност.** Няма документални доказателства, че Леонардо е бил „мека китка“, но скандалът във Флоренция, анализът на този скандал, както и цялата биография на този гений ни карат да вървим към такова заключение. По-нататък ще приведа и други съображения в подкрепа на тази хипотеза. Може да допуснем, че неговият бос Верокио пръв го е въвел в голямото изкуство, но едновременно с това – и в мъжката любов.

Според най-новите, заслужаващи уважение и доверие, изследвания на нидерландския проф. Дик Сваб („Ние сме нашия мозък“) сексуалната ориентация на индивида се формира още в зародиша, в майчината утроба.

При цялото ми уважение към проф. Сваб, този изключителен ерудит, ще заявя, че в редки случаи, може би в 1-2% хомосексуалността може да се окаже продукт на житейската среда (приятели, учители, книги, филми).

Тук флорентинският гений (третиран от различни автори и като „луд“, и като „непредсказуем“, и като „природно чудо“) ни поднася поредната изненада... Той не е бил мъжки монах, **бил е бисексуален**, но повече за това когато му дойде времето и мястото...

11. **Абулия.** Ето че все пак, освен вроденото си късогледство, флорентинският чародей носи и една диагноза, която означава **безволие, слабоволие, нерешителност**... Той е известен с това, че трудно взема решения, притежава някакъв своеобразен хамлетовски манталитет. Мемоаристи, историци, биографи само пътем маркират тази характерна леонардова черта и я отминават вероятно, защото не знаят какво да я правят, не знаят откъде тя идва и накъде може да води... Впрочем тя може да се поражда от множество твърде различни фактори (от инфекции до генетични аномалии, от внушени модели на поведение до неврологични поражения – например последици от тежки метали и пр.). Читателят сигурно вече се досеща, че аз ще насоча своите подозрения най-напред към сифилиса...

И още нещо – ще свържа тази „диагноза“ с познатите ни вече особености на героя: **често недовършване на нещата**, неспазване на достоверности, **перфекционизъм**, защо не и модерния днес, но стар като света **синдром на хроничната умора**, недиагностицираната (неразбраната и досега!) типична леонардова **депресия**... Той сам изтъква, че художниците от неговото ателие (работилница) открили как може да работят изискано и талантливо като работят... бавно.

Изабела д'Есте, рисунка от Леонардо

Кой да им каже – на тях и на днешните леонардови биографи - че зад мъглявата и необяснима депресия обикновено се спотайва някоя неподозирана хронична инфекция или друга интоксикация!...

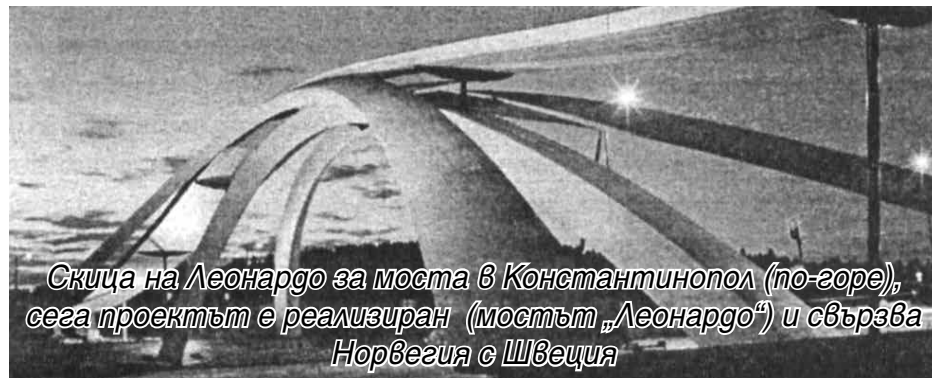
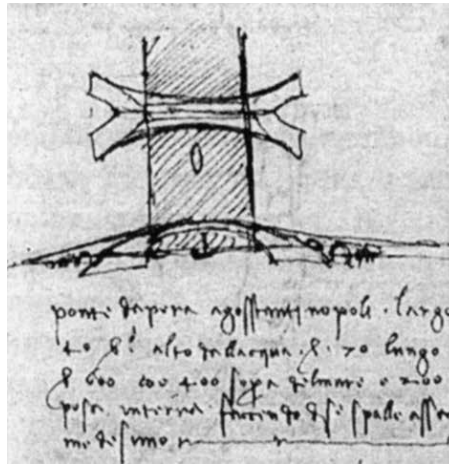
„Абулия – звучи книжно, наукоподобно, респектиращо, а е представено в **точка 26** на моя СИТ (Симптоматичен интегрален тест) като „**Психо-неврологични проблеми: неврози, психози, шизофрения, халюцинации, параноя, полиневропатия; безсилие, безволие, трудно вземане и изпълнение дори на прости решения като ставане от леглото или стола, влизане в банята, отиване до близкия магазин...**“

12. **Ранно състаряване.** Ето нещо, което звучи и по-медицински.

Ако приемем, че Леонардо е доказано ориентиран към хомосексуалността, тази констатация може да се обясни както с въздействието на средата, така и с биохимията на зачатие, а тя може да се окаже и като проява (или причина) за висока интелигентност, даже творческа надареност...

Нетърпението ме провокира да формулирам някаква диагноза още преди да съм прочел последните 3-4 книги за Леонардо. Работната ми хипотеза беше – сифилис. Състаряването обаче може да настъпи по различни причини.

И в научната, и в художествената литература са описани случаи, когато силни стресови ситуации „за нула време“ променят портрета на човека. По същество стресовият фактор може да се състои както в уплах (страх), така и в

Скица на Леонардо за моста в Константинопол (по-горе), сега проектът е реализиран (мостът „Леонардо“) и свързва Норвегия с Швеция

състаряване на Леонардо.

Ако проследим физическия облик на Леонардо през годините, ще констатираме явна и рязка промяна в чертите на лицето и цялата фигура, за жалост в негативна посока.

За да спестя време на читателя, ще се възползвам от това, което самият Леонардо казва за думите и рисунките – той смята, че словото не е така изразително и красноречиво, така ясно, категорично и еднозначно, както е рисунката.

Вижте само един от най-известните автопортрети на Леонардо – стр. 8. Не брадата го състарява, а бръчките, умерените очи, модерните биолози и генетици биха казали, че теломерите на гените са почти изчерпани...

Когато Леонардо заявява, че рисунките говорят по-точно и по-красноречиво от думите, нечий слухови честолубия може и да се засегнат – например поетите, писателите, ораторите, педагозите, граматичите...

Обаче Леонардо е прав. Не защото е художник и не граматик, а защото всеки може да се убеди, че добрата рисунка (или фотографията и пр.) е по-убедителна, по-въздействаща и от най-оригиналната словесна фраза или метафора.

Леонардо сам демонстрира правдивостта на своето твърдение. Ще посоча две от многобройните му доказателства:

• Когато скицира Изабела д'Есте (горе вляво), от нейния портрет по осезаем начин лъха прикритата ѝ двуличност, суетност, може би и жестокост...

Когато рисува себе си (автопортретът е на стр. 8), от изображението се излъчва дъх на преждевременно остаряване, на разрушение, на дегенеративни процеси. С безпощадната сила на правдивото изображение, художникът е пресъздал образа не на 55-годишен човек, на колкото е бил тогава, а се самопортретува такъв, какъвто и на колкото изглежда, тоест с 10-15 и повече години по-стар...!

Такива, рано състарени, са и доказани сифилитични като Свети Франциск (44 г.) и Ленин (54 г.).

Сифилисът интоксикара, амортизира, разстройва, разрушава постепенно всички тъкани, органи, системи на инфектирания – от ставите и сърцето, до

инфекциозни процеси, така и в някакви интоксикации и пр.

Така или иначе съществуват няколко свидетелства за преждевременно

нервите и стомашно-чревния тракт, от очите до мозъка, от кръвоносните съдове до костите... Теломерите се скъсяват, крайцата се приближават!

Вместо финал

Този текст съдържа 600 вестникарски реда. Целият вариант на публикацията се състои от 1600 реда и ще излезе през 2020 г. в том III на поредицата „ЗДРАВЕТО НА БЕЗСМЪРТНИТЕ“.

За опитите да се открият и изследват тленните останки на Леонардо да Винчи и чрез тях да се диагностира геният по-надеждно ще може да прочетете в останалите 1000 реда. От тях ще узнаете какви са основанията да се говори за бисексуалността на Леонардо, защо е изработил и проект за публичен дом, каква сензация се съдържа в писмото му до Джулиано де Медичи, какви лични здравни и други ползи може да извлечем от феномена Леонардо да Винчи. Най-интересното предстои!

Ако някой читател на този текст реши, че обосновката на сифилитичната диагноза е неубедителна и недостатъчна, моля! Нека предложи повече и по-добри аргументи. Ще се радвам, ако има с какво (по-логично и по-неопровержимо!) да замени моите опорни точки.

Финалът е отворен... Дори да можех, не бих искал да съм единственият обладател на една истина с петвековна възраст...